

RESEARCH ARTICLE / Araştırma Makalesi

<https://doi.org/10.37093/ijsi.1205905>

İthalatta Korumacılığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Panel ARDL Yaklaşımı

Ahmed Yusuf Sarıhan*

Musa Bayır**

Öz

Uluslararası ticaret küresel düzeyde pek çok devletin taraf ve üye olduğu anlaşma ve örgütler aracılığıyla daha serbest hale getirilmeye çalışılmaktadır. Mal ve hizmet piyasalarının adeta devlet sınırları yokmuş gibi bütünleştirilme çabaları birbirinden farklı ekonomik entegrasyonlar içerisinde görülebilmektedir. Öte yandan dış ticaret politikalarının serbestleştirilmesi de çoğunlukla ülkelerin çıkarlarına hizmet etmemekte ve korumacılık önlemlerine sıklıkla başvurulduğu gözlemlenmektedir. Her ne kadar uluslararası ticari örgütler bu müdahalelere onay vermese de devletlerin korumacı politikalar kullanarak temelde kendi refahlarını artırmayı amaçladığını söylemek doğru olacaktır. Bu araştırmanın amacı, her ne sebeple olursa olsun ithalat politikalarında başvurulan korumacı uygulamaların ekonomik büyüme üzerinde etkisi olup olmadığının ortaya konulmasıdır. Araştırma amacına hizmet etmesi için ticari mal ithalatında kullanılan vergi oranları ile Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) temel değişkenleri belirlenerek 56 ülkeyi kapsayan bir model oluşturulmuş ve Panel ARDL yöntemi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında korumacılık önlemi olarak ele alınan gümrük vergi oranlarındaki artışın uzun dönemde ekonomik büyümeyi negatif etkilediği görülmektedir. Ürün grupları üzerinde uygulanan vergi oranlarının ekonomik büyüme üzerindeki detaylı etkilerine çalışmada yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İthalat, korumacılık, ekonomik büyüme, gümrük vergisi

JEL Kodları: F13, F43

Cite this article: Sarıhan, A. Y., & Bayır, M. (2023). İthalatta korumacılığın ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: Panel ARDL yaklaşımı. *International Journal of Social Inquiry*, 16(1), 189–205.
<https://doi.org/10.37093/ijsi.1205905>

* Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Ömer Seyfettin Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Balıkesir, Türkiye (Sorumlu Yazar). E-posta: asarihan@bandirma.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7119-9852>

** Doç. Dr., Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Balıkesir, Türkiye.
E-posta: mbayir@bandirma.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6877-4032>

Article Information

Received 16 Nov 2022; Revised 05 Jan 2023; Final Revised 20 Jan 2023; Accepted 20 Jan 2023; Available online 30 June 2023

The Effects of Import Protectionism on Economic Growth: Panel ARDL Approach

Abstract

Attempts are being made to promote greater liberalization of international trade through the participation of numerous states in global agreements and organizations. In various economic integrations, efforts are made to integrate markets for products and services as if there were no state borders. On the other hand, the liberalization of foreign trade policies may not always align with countries' interests, leading to the implementation of protectionist measures. Despite the disapproval of international trade organizations, it can be argued that states primarily seek to enhance their own welfare by implementing protectionist policies. This study aims to ascertain the impact of protectionist measures implemented in import regulations on economic growth. For research purposes, the tax rates applied to the import of commercial goods and the Gross Domestic Product (GDP) were identified as essential variables. A model encompassing 56 countries was constructed and subjected to analysis using the Panel ARDL approach. Based on the study's findings, it can be observed that the implementation of higher customs tax rates, which is commonly perceived as a protectionist strategy, negatively impacts long-term economic growth. The study presents a comprehensive analysis of the effects of tax rates imposed on various product categories on economic growth.

Keywords: Import, protectionism, economic growth, custom tax

JEL Codes: F13, F43

1. Giriş

1950'lerden bu yana, uluslararası ticaret, özellikle Batı ülkelerinde etkileyici bir büyüme kaydetmiştir. Bu büyümeyi mümkün kılan şeylerden biri, ticaret engellerinin azaltılmasıdır. Bu sürecin, Ekim 1947'de Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması'nın (GATT) imzalanmasıyla başladığı söylenebilir. 1960-1979 yılları arasında gerçekleştirilen başarılı görüşmeler neticesinde pek çok ülke tarafından ardı ardına ticaret serbestleştirme adımları atıldığı bilinmektedir. Öte yandan 1973 yılında yaşanan petrol krizi ile bu ticari serbestleşme adımlarının kısmen tersine döndüğünü söylemek de mümkündür. Somut olarak ifade etmek gerekirse, 1950-1975 yılları arasında dünya ticareti her yıl yaklaşık %8 oranında artış göstermiştir. 1970'lerin ikinci yarısında dünya ticareti büyüme oranı yılda %5'e, ardından 1980'lerin ilk yarısında %3'e düşmüştür (Gregori, 2021, s. 1). Bu azalışta hem dünya ekonomik üretimindeki artışın yavaşlaması hem de gelişmiş ekonomilerde korumacılık politikalarının uygulanmaya başlanmasının katkı sağladığına inanılmaktadır. 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren dünya ticaretinde tersine dönen bu eğilim, 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurulması şeklinde bir kararda alınmasını sağlayan görüşmeler neticesinde tersine çevrilmiştir. DTÖ'nün oluşturulması, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana uluslararası ticarete en büyük reform olma özelliği taşımaktadır. GATT esas olarak mal ticareti ile ilgilenirken, DTÖ ve anlaşmaları ayrıca hizmet ticaretini ve fikri mülkiyeti de kapsamaktadır (WTO, 2022). Devamında gelen süreçte küresel piyasaların bütünleştirilmesi yolunda pek çok ekonomik entegrasyona şahit olunmuştur. Dünya ticaret hacmi 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren ülkeler arası ikili serbest ticaret anlaşmaları, gümrük birlikleri ve ekonomik iş birliği örgütlerinin katkıları ile büyümeye devam etmiştir. Bunda soğuk savaşın sona ermesi ve Doğu Bloğu ülkelerinin de dünya ticaretine eklenmesinin katkısı da şüphesiz fazladır. Bu tarihlerden günümüze kadar gelen süreçte 2008 küresel finansal krizi ve 2019 covid pandemisi gibi olaylar da dünya ticaretinde olumsuz etkileri olan tarihi işaretler olarak yer edinmişlerdir. Ayrıca ABD eski başkanı Donald Trump'ın Çin'e karşı uyguladığı korumacılık politikaları neticesinde ortaya çıkan ticaret savaşları da önemli bir dönüm noktasına işaret etmektedir. Zaten ABD'nin covid-19 salgını sonrası uygulamaya koyduğu enflasyonla mücadele yasası kapsamında da korumacılığa daha fazla vurgu yapan ticaret politikaları gündeme gelmiştir (Gökpinar, 2022). Ek

olarak Avrupa Yeşil Mutabakatı ile konulan bazı engeller diğer ülkelerin de korumacılıkla misilleme yapmasına (Ecer vd., 2021) sebep olabilecektir. Tüm bu gelişmeler uluslararası ticaretle ilgilenenler ve araştırmacılar için çok büyük araştırma fırsatları da sunmaktadır.

Dış ticarete korumacılık her zaman için vergiler aracılığıyla kullanılan politikalara işaret etmemektedir. Yaşanan kriz dönemleri devletleri ihracatı kısıtlamaya, ithalatı yasaklamaya veya mal/mal gruplarına ve ülke/ülke gruplarına yönelik kota ve ambargolar koymaya da yöneltmektedir. Tarife dışı engeller olarak sınıflandırılan bu politika araçları daha önce bahsedilen ekonomik örgütler ve küresel ticaret sistemi tarafından tavsiye edilmemekte ve hatta uygulayıcılarına (temeli küresel barışı tehdit eden politik olaylar dışında) ticaretten dışlanmaya götüren sonuçlar doğurmaktadır. Her ne kadar ülkeler kendi dış ticaret politikalarını kendileri belirlemekte özgür olsalar da sistem içerisinde uyulması beklenen kurallar bazı noktalarda bağlayıcı olabilmektedir. Öte yandan ticarete engel olması açısından tarifeler ise daha esnek kararların alınabileceği bir koruyucu politika aracı olarak dikkat çekmektedir. Elbette yapılan ikili veya çok taraflı anlaşmalar ile tarifeler açısından da ayrıcalıklar sağlanması/kazanılması mümkündür ancak uygulanan genel tarifeler anlamında ülkeler hangi malların hangi vergi oranları ile sınırlarından gireceğine kendileri karar vermektedir. Nitekim dış ticaret politikalarının en önemli hedeflerinden birisi hazineye gelir kazandırmakken bir diğeri ulusal sanayiye dış rekabetten korumaktır. Öyleyse uygulanan tarifelerin bir korumacılık önlemi olarak etkili olacağını söylemek teorik olarak mümkün olacaktır. Ancak ticarete de karşılıklılık ilkesinin uygulanabilir olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Dış ticaret politikalarının hedefleri açısından bakıldığında ise uygulanan politikaların bir çıktısının olması doğal bir beklentidir. Çoğu zaman ülkenin temel ekonomi politikası ile benzer hedefe varmaya çalışan dış ticaret politikalarında halkın refahını yükseltmek ana odak noktası olarak görülebilir. Nitekim böylelikle kişi başına düşen gelir artacak ve ekonomik büyüme yolunda büyük bir adım atılmış olacaktır. Bu bağlamda ithalatta uygulanan gümrük vergilerinin gerçekten ekonomik büyüme üzerinde etkili olup olmadığına yönelik araştırmalar yapılması oldukça önemlidir. Çalışmada, bu çerçevede ülkelerin ithalatta uyguladığı korumacı politikaların, daha açık bir ifadeyle ithalat tarifelerinin, ekonomik büyüme üzerinde bir etki oluşturup oluşturmadığının ampirik olarak ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmanın bir sonraki bölümünde ithalattaki korumacı politikaların ekonomik büyümeye etkisine dair teorik çerçeve ortaya konulmaktadır. İkinci bölümde ampirik literatüre, üçüncü bölümde ekonometrik yöntem ve son kısımda ekonometrik sonuçlara yer verilmektedir.

2. Teorik Çerçeve

Uluslararası ticaret teorileri açısından bakıldığında korumacılığın kökenleri 1500-1600'lü yıllara dayanan "Merkantilizm" teorisine uzanmaktadır. Teorinin temelinde ithalatın kısıtlanması ve paranın hazineye birikmesi ana fikri yer almaktadır. İhracata odaklı üretim ile servetin kaynağı para olarak görülmüş ve sürekli ihracat fazlası ile servet ile gücün elde tutulması amaçlanmıştır (Allen, 1991, s. 441). Bu noktada, Merkantilizm yalnızca ithalatta korumacılığa vurgu yapmamakta ekonomik büyümenin de ihracat gelirleriyle artırabileceğini açıklamaktadır. Merkantilizm, ortaya çıktığı dönemde oldukça etkili olmuş ve birçok ülke bu görüşe uygun şekilde politikalar tasarlamıştır. Özellikle Batı Avrupa ülkeleri uygulanan dış ticaret fazlası vermeye dayalı ticaret politikalarıyla uzunca süreler boyunca altın ve gümüş gibi kıymetli maden birikimi sağlamışlardır. Ancak zaman içerisinde altın ve gümüş miktarındaki aşırı artışın tetiklediği talep artışı üretim artışıyla birleşince enflasyon ortaya çıkmış ve mecburi olarak

ithalata izin verilmek zorunda kalınmıştır. Bununla birlikte, Merkantilizm korumacılığın temellerini oluşturması açısından değerli bir bakış açısını içermektedir.

Klasik iktisadi görüşün dış ticarete bakış açısı en temel düzeyde Smith'in (1776/1948) mutlak üstünlükler ve Ricardo'nun (1821) karşılaştırmalı üstünlükler teorileri ile ifade edilebilir. Smith ekonominin geneliyle ilgili olan uzmanlaşma ve iş bölümü ile ilgili görüşlerini uluslararası ticarete uygulayarak Merkantilistlerin görüşlerine karşı çıkmıştır. Smith'in ortaya koyduğu mutlak üstünlükler teorisine göre, bir ülke karşı ülkeye karşı hangi malları daha düşük maliyetle üretiyorsa bunların üretiminde uzmanlaşmalı ve ihraç etmelidir. Diğer taraftan daha yüksek maliyetlerle ürettiği malların üretimine kaynak ayrılmamalı ve bunlar daha düşük maliyetlerle üretim yapan diğer ülkelerden ithal edilmelidir. Klasik iktisadın dış ticarete bakış açısını yansıtan en temel teori olan mutlak üstünlükler teorisi üretimde uluslararası düzeyde uzmanlaşma ve iş bölümünün gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koyarak serbest dış ticareti savunmaktadır. Bununla birlikte, mutlak üstünlükler teorisinin içerdiği bazı varsayımlar bu teoriyi gerçeklikten uzaklaştırmıştır. Ricardo (1821, ss. 85-113) bu eksiklikleri de dikkate alarak serbest ticaret ile ilgili bugün bile geçerliliğini koruyan karşılaştırmalı üstünlükler teorisini ortaya koymuştur. Karşılaştırmalı üstünlük teorisinde ülkelerin malların üretimindeki üstünlüklerinin derecesi göz önünde bulundurulmaktadır. Buna göre, ülkeler daha düşük maliyetlerle ürettikleri her malı değil yalnızca en düşük maliyetlerle ürettikleri malları üretmeli ve bunların üretiminde uzmanlaşmalıdır. Nispeten daha düşük maliyetlerle ürettikleri malların üretimine ise kaynak ayrılmamalı ve bunları ithal etmelidir. Aksi takdirde nispeten daha az verimli alanlarda ve daha pahalı üretim gerçekleştirilmesi ekonominin diğer alanlarında sorunlar ortaya çıkarabilecektir. Ricardo, daha az verimli alanlarda üretim yapılması bu alanların ekonominin genel verimliliğini aşağıya çekeceğini iddia etmektedir. Sonraki dönemlerde, karşılaştırmalı üstünlükler teorisine ilişkin bazı eksiklerin giderilmesine yönelik serbest dış ticaret fikri üzerine kurulu çok sayıda görüş ortaya çıkmıştır. Bunlardan, Heckscher (1919) ve Ohlin (1933) ülkelerin karşılaştırmalı olarak üstünlüğünü ve hangi malların üretiminde uzmanlaşıp ihraç edeceğini sahibi olduğu üretim faktörlerinin belirleyeceğini savunmuşlardır.

Uluslararası ticaret teorileri açısından o dönemlerden günümüze gelene kadar büyük gelişmeler yaşandığını söylemek mümkündür. Bu gelişmelerden bir tanesi de ürün dönemleri teorisidir. Vernon (1966) tarafından öne sürülen bu teoriye göre öncelikle bir mal ekonomik olarak gelişmiş veya sanayileşmiş bir ülke tarafından ortaya konur. Daha sonrasında bu mal ihraç edilir ve genellikle bu malı ithal eden ülkeler taklitçi ülkelerdir. Bu noktada taklitçi ülkeler artık ürünü kendileri de üretmeye başlarlar ve ithalatları düşer. Öte yandan ilk üreten ülkenin de ihracatı devam etmektedir. Ancak bir süre sonra başka taklitçi ülkeler ihracata başlarlar böylece ürünü ilk ortaya koyan ülkenin ihracatı azalmaya başlar ve taklitçi ülke ihracata başlar. Son aşamada ise ürünü ilk üreten ülke artık ithal etmeye başlar ve üretim tümüyle taklitçi ülkenin elindedir. Tüm bu süreç içerisinde ürün yeni ürün, olgun ürün ve standart ürün aşamaları olmak üzere üç ayrı aşamadan geçer. Teorinin değerlendirmesini yapmak için günümüz ticaretine genel bir bakış atmak yeterli olacaktır. Neticede benzer süreçler pek çok ürün için gözlemlenebilir hale gelmiştir. Öte yandan gerek ürünü ilk ortaya koyan ülkelerde gerekse de taklitçilik yaparak bu ürünlerden gelir elde etmeyi amaçlayan ülkelerde üreticinin küresel rekabetten korunmasına yönelik adımların atılması gerektiğini düşünmek hata olmayacaktır.

Vernon'un (1966) teorisi her ne kadar ürünlere yönelik bir ticaret açıklama yöntemi olsa da üretilen ürünlerin rekabette korunmasına yönelik fikirler çok daha öncesine dayanmaktadır. Klasik iktisadi düşüncenin dış ticaretin serbest bırakılmasının bütün ülkelerin refahına en yüksek katkıyı sağlayacağı şeklindeki görüşüne ilk itiraz 1800'lü yıllarda gelmiştir. İlk olarak Hamilton

(1790) tarafından öne sürülen bu itiraz daha sonra List'in (1928) katkıları ile geliştirilmiştir (Kibritçioğlu, 1996, s. 50). "Bebek endüstriler" teorisi olarak isimlendirilen görüşe göre, bir ülkede rakiplerine kıyasla avantaj sahibi olmayan bir endüstrinin daha iyi duruma gelebilmesi ve karşılaştırmalı üstünlüğe ulaşabilmesini sağlayacak düzeye erişinceye dek uluslararası rekabete karşı desteklenmesi gerektiği savunulmaktadır. Bu noktada ifade edilen desteklerin daha çok korumacılık önlemlerine dayalı olduğunu vurgulamakta yarar vardır.

Sonraki dönemlerde, serbest dış ticaretin ilkelerini savunan Neo liberal iktisadi görüş oldukça baskın bir rol oynamış ve bu görüşler çerçevesinde ortaya çıkan küresel ekonomik kuruluşlar uluslararası ticaretin önündeki engellerin kaldırılması noktasında önemli aşama kaydetmişlerdir. Bununla birlikte, ülkelerin zaman zaman küresel rekabetin yıkıcı etkilerinden korunması amacıyla korumacı politikalara başvurabileceği de kabul gören bir görüş olarak dikkat çekmektedir. Bu noktada ortaya çıkan temel tartışmalardan biri korumacı politikaların uygulanacağı ticari mal veya hizmetin niteliğiyle ilişkilidir. Özellikle tarımsal ürünler ve mamul mallara yönelik korumacılık politikaların ülke ekonomilerine yönelik önemli bir avantaj sağlayabileceği değerlendirilirken, makine ve sermaye malları bilhassa yüksek teknoloji içeren üretim mallarına uygulanacak korumacılık politikalarının ülke üretimi üzerinde olumsuz etkilerde bulunabileceği ifade edilebilir. Bununla birlikte, bilgi ekonomisinde rekabetin oldukça önemli olması zaman zaman ülkelerin "Bebek endüstri" tezi çerçevesinde bu alanda gelişen sektörleri koruma altına alması gerektiği görüşünün ortaya atılmasına yol açmaktadır. Bu durum ülkelerin bazı mal gruplarında zaman zaman serbest dış ticaret politikaları uygulamalarını engellemesine ve korumacı politikaların da zaman zaman yürürlüğe alınmasına sebebiyet vermektedir.

Tüm bu yaklaşımlar bir araya getirilip değerlendirildiğinde küresel sistemde neredeyse tüm ülkelerin dışa açık olması sebebiyle ekonomik büyümenin çok fazla değişkene dayalı olduğu söylenebilir. Buna ek olarak yine küresel sistemin bir getirisi olarak üreticiler ürettikleri ürünleri küresel rekabet ortamında satmaya çalışmaktadır. Bu durum ülkelerin tam olarak serbest dış ticaret politikaları uygulamalarını engellemekte ve korumacı politikaların da zaman zaman yürürlüğe alınmasına sebebiyet vermektedir. Dolayısıyla bilginin en önemli girdilerden birisi olduğu günümüz koşullarında ülkelerin özellikle bilgiye dayalı girişimcilerini koruyarak ekonomik büyümeye yönelmesi olağan bir durum olarak görülmektedir. Araştırma içerisinde kurulacak olan ekonometrik modelin de bu bağlamda ithalat vergileri, yatırım, emek gibi değişkenleri içermesi uygun bulunmuştur.

3. Literatür Taraması

İktisat literatüründe ekonomik büyüme üzerine yapılan pek çok araştırmaya rastlamak mümkündür. Öte yandan uluslararası ticaret ve ekonomik büyüme üzerine yapılan araştırmaların genellikle ihracat-ekonomik büyüme temelli olduğu görülmektedir. Bunun dışında ekonomik büyüme ile uluslararası ticaret arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların kısıtlı kaldığına inanılmaktadır. Araştırmanın bu bölümünde ekonomik büyüme literatüründen ziyade uluslararası ticaret ve ekonomik büyümeyi bir arada ele alan akademik çalışmalara yer verilmiştir. Özellikle korumacılık literatürü ile geçmiş çalışmalar ele alınmaya başlanmış ve daha sonra devamında korumacılık-ekonomik büyüme ilişkisi, uluslararası ticaret ekonomik büyüme ilişkisi gibi konulara odaklanılmıştır.

Amacı, serbest ticaretin faydalarını belirlemek, korumacı politikaların nedenlerini ve sonuçlarını incelemek ve ticaret korumacılığının arkasındaki mantığı değerlendirmek olan bir çalışmada Abboushi (2010), geçmiş ampirik çalışmaları ve uluslararası örgütlerin verilerini

korumacılık bağlamında yorumlamıştır. Uluslararası ticaretin dünya GSYİH büyümesinden daha hızlı büyüdüğünü ve daha serbest ticaret politikalarına sahip ülkelerin kısıtlı politikaları olan ülkelere daha fazla fayda sağladığını tespit eden araştırmada, yine de korumacılığın tüm baskıya rağmen uygulanmaya devam ettiği aktarılmıştır. Evenett ve Fritz (2015), çalışmalarında ele alınan 539 korumacılık önleminin 443'ünü G20 ülkelerinin dayattığını tespit etmişlerdir. Ancak bu yazarlar, ticaret çarpıklıklarının ve ilgili müdahalelerin ticaretin yavaşlamasına neden olduğunu kesin olarak gösterecek herhangi bir veri bulunmadığını savunmaktadır. Kee vd. (2013) tarifelerdeki ve anti-damping vergilerindeki artışın kriz döneminde dünya ticaretindeki düşüşün %2'sinden daha azını açıklayabileceğini tespit etmişlerdir. Ghodsi vd. (2017), tarife dışı önlemlerin çoğunlukla zengin ülkelerde artmasına rağmen, gelişmekte olan ekonomiler ve toplam uluslararası ticaret akışı hacmi üzerinde nispeten mütevazı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte hem mikro hem de makro yaklaşımları kullanan çok sayıda literatürün tarifelerdeki bir değişikliğin üretimi ve refahı büyük ölçüde etkilediği görüldüğünden (Hillberry & Hummels, 2013) korumacılığın önemsiz olduğunu iddia etmek yanlış olacaktır.

Demir ve Kurt (2020), ikincil verilerin yorumlanması yöntemiyle yaptıkları çalışmada özellikle gelişmiş ülkelerin günümüzde uyguladığı korumacılık politikalarından yola çıkarak gelişmekte olan ülkelerin de korumacılık adımları atmalarını önermişlerdir. Bu önerileri gündeme getiren dayanak noktaları olarak gelişmiş ülkelerin serbest ticaretin zirve döneminde uyguladıkları yeni korumacılık önlemlerini göstermişlerdir. Tarife dışı engellerin de vurgulandığı çalışmaya göre ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyi ile korumacılık politikaları arasında önemli bir ilişki görülmüş hatta korumacılık politikalarının gelişmişlik düzeyini olumlu yönde etkilediği savunulmuştur. Beceren vd. (2021), kriz dönemlerinde korumacılık ve dış ticaret arasındaki ilişkiyi irdeledikleri araştırmada zor süreçlerde hükümetlerin korumacı adımlar atmasının küresel tedarik zinciri açısından olumsuzluklar yarattığını ifade etmiş ancak küresel tedarik zincirinin aksine yerli piyasaların korunması ile ekonomik gelişmenin güçlendirilebileceğine de vurgu yapmışlardır. Özay (2015), dünyada ve Türkiye'de korumacılık üzerine yaptığı araştırmasında serbest ticaret ortamında kota ve ambargoların pek fazla uygulanmadığını, tarife ve tarife dışı engellerin korumacılık noktasında halen kullanıldığını vurgulamıştır. Özellikle kriz dönemlerinde ithalatı azaltıcı korumacılık politikalarının ülke ekonomileri için önemi aktarılan çalışmada ikincil verilerin yorumlanmasından yararlanılmıştır. Gelişmiş ülkelere özellikle bazı sektörlerin gelişimine katkı sağlanmasına yönelik korumacılık politikalarının sürdürüldüğünden bahsedilmiş ve tarifeye ek olarak istenilebilecek bazı standartlar ve belgeler ile de korumacılığa destek bulunduğu ifade edilmiştir. İlgili çalışmada diğer araştırmalara ek olarak değinilen önemli noktalardan birisi korumacılığın artışı ile kayıt dışılığının artması ile ekonomi ve ekonomik büyüme üzerindeki olumsuzlukların doğmasının söz konusu olabileceğini vurgulamakta yarar vardır.

Literatürde bazı çalışmalar dışı açıklığı korumacılık önlemlerinin olmaması şeklinde ele alarak ekonomik büyüme üzerinde etkileri olduğunu vurgulamaktadır (Sachs ve Warner, 1995; Lewer & Berg, 2003). Öte yandan doğrudan dış ticaret politikaları üzerinden de korumacılığı ele alarak ekonomik büyümeye etkisini ölçen çalışmalara rastlamak da mümkündür. Keşap ve Sandalcılar (2021), MSCI Gelişen Piyasalar Endeksi'nde yer alan 20 ülkeyi örneklem olarak seçtikleri araştırmalarında panel veri analizi yöntemi ile uygulanan politika sayısı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmada serbest politikalar ve dış ticarete zarar verici politikalar (korumacılık politikaları) ayrı ayrı ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre korumacılık politikalarının ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Öte

yandan dış ticareti serbestleştiren politikaların ekonomik büyüme üzerinde herhangi bir anlamlı etkisinin de ortaya konulmadığını vurgulamakta yarar vardır.

Günümüzde korumacılık denilince akla gelen kavramlardan birisi de ticaret savaşlarıdır. Bu savaşların küresel ekonomi üzerindeki etkilerini inceleyerek korumacılığın dünya üzerinde ne gibi sonuçlar doğurduğunu inceleyen bir çalışmada (Sağlam Liman & Erataş Sönmez, 2022), korumacılık politikalarının kısa vadede dünya ticaretinde kalıcı etkiler yarattığını ancak uzun vadeye gelindiğinde bu etkilerin ortan kalktığını aktarmışlardır. Benzer şekilde ticaret savaşlarının inceleyen başka bir çalışmada Öcal ve Uygur (2022), bu savaşların Avrupa Birliği üzerinden Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Çalışmaya göre korumacılık bazlı ticaret savaşları neticesinde Türkiye'nin olumsuz etkilendiği ifade edilmektedir.

Korumacılığın bir dış ticaret politikası olarak ele alındığı durumlara ilgili çalışmalar görmek de mümkündür. Çütçü ve Yaşar (2019), dış ticaret politikalarının ekonomik büyüme ile ilişkisini inceledikleri çalışmada Türkiye ekonomisi üzerinde ampirik bir araştırma yapmış ve sonuçlarında ticaretin serbestleşmesi ile ekonomik büyümenin tetiklendiği vurgulanmıştır. Siddika ve Ahmad (2022), yaptıkları çalışmada ticareti serbestleştiren dış ticaret politikalarının ekonomik büyümeyi olumlu etkilediğini ampirik olarak tespit etmişlerdir. Dış ticaret politikaları gündeme geldiğinde korumacılıkla ilişkilendirilen bir diğer konu da uygulanan tarifelerdir. Roeger ve Welfens (2022), uygulanan tarifelerin tüketim ve üretim üzerindeki etkileri neticesinde ekonomik büyüme üzerinde etkili olduğunu tespit etmişlerdir. İlgili çalışmada özellikle tek taraflı ve genel tarife ayırımına vurgu yapıldığı görülmektedir.

Korumacılık politikaları yapısı itibarıyla kamusal bir müdahale olarak varsayıldığında ve tarife yani vergi oranları da bu noktada önemli bir kaynak olarak görüldüğünde, vergi gelirleri ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların varlığı dikkat çekmektedir. Nijerya'da vergi gelirlerinin ekonomik büyümeye olan etkisini inceleyen bir çalışmada Egbunike vd. (2018), özellikle petrol ürünlerinden alınan kar vergilerinin ekonomik büyüme üzerindeki olumlu etkisine vurgu yapıldığı görülmektedir. Özellikle günümüzde ülkelerin artan ticaret hacmi göz önüne alındığında bu ticarete uygulanan vergilerin de önemli bir kamu geliri oluşturabileceği hatta yerel piyasaları koruyucu ve daha fazla üretmeye teşvik edici etki edebileceği düşünüldüğünde ekonomik büyüme ile ilişkili araştırmaların olması normal karşılanabilir. Benzer başka bir çalışmada Gashenko vd. (2021), vergilendirme reformlarının ekonomik büyümenin kalitesi üzerindeki etkisini Rusya ve Çin üzerinde incelemişlerdir. İki ülke arasında gerek vergilendirme yolları gerekse de yapılan reformlar açısından derin farklılıklar olduğu vurgulanan çalışmada ekonomik büyüme açısından vergilendirmenin diğer ülkelerinkine yakın şekilde optimize edilmesinin daha faydalı olacağına yönelik öneriler sunulmuştur. Gümrük vergileri noktasında özellikle bir vurgu bulunmayan çalışmada yine de ekonomik büyümede rol oynayabilecek olan ithalat hacmine yer verilmesi dikkat çekmektedir. Burada vergiler sebebiyle azalan ithalat ve daha sonrasında ekonomik büyüme üzerindeki rolüne değinildiği görülmektedir.

Bu bağlamda gerek uluslararası ticaret gerekse ekonomik büyüme teorilerinin dış ticarete korumacı politikalar ile ekonomik büyüme ilişkisi açısından araştırmayı desteklediğini söylemek mümkün olduğu gibi geçmiş çalışmaların sunduğu literatürün de araştırmının ampirik yoluna ışık tuttuğunu söylemek mümkündür.

4. Ekonometrik Yöntem, Model ve Veri Seti

4.1 Ekonometrik Yöntem

Panel veri kullanarak gerçekleştirilen tahminler çoğunlukla statik panel veri analizi yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Ancak bu durum modele dâhil edilen gecikmeli değerlerin etkisinin göz ardı edilmesine yol açmaktadır. Bu durumu aşmak amacıyla eğim katsayılarının homojen kabul edildiği dinamik panel veri yöntemleri geliştirilmiştir. Bununla birlikte, gerçekleştirilen testler eğim katsayılarının çoğunlukla heterojen nitelikte olduğunu göstermekte ve bu durumda parametrelerin ortalama değerlerinin tutarsız ve yanıltıcı tahminler üretebileceği ifade edilmektedir (Pesaran & Smith, 1995; Pesaran vd., 1999). Bu doğrultuda, diğer panel veri tahmincilerine göre parametrelerin heterojenliğini dikkate alarak daha tutarlı sonuçlar elde edilmesini sağlayan Ortalama Grup (MG) ve Havuzlanmış Ortalama Grup (PMG) tahmincileri geliştirilmiştir (Pesaran vd., 1999). MG yaklaşımı uzun dönem parametrelerini, her kesit verisinin zaman serisi tahminlerinden elde edilen katsayıların ortalamasını alarak tahmin etmektedir. PMG yaklaşımı ise uzun dönem parametreleri ve her grubun hata düzeltme katsayılarını maksimum olabilirlik yaklaşımı ile elde etmektedir (Nazlıoğlu, 2011, s. 75).

$$y_{it} = \beta_i + \sum_{j=1}^{p_i} \delta_{ij} y_{i,t-j} + \sum_{j=0}^{q_i} \gamma_{ij} x_{i,t-j} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$\Delta y_{it} = \beta_i + \phi_i (y_{i,t-1} - \theta_i' x_{it}) + \sum_{j=1}^{p-1} \delta_{ij}^* \Delta y_{i,t-j} + \sum_{j=0}^{q-1} \gamma_{ij}^* \Delta x_{i,t-j} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

Uzun dönem katsayıları (1) numaralı eşitlikte yer alan ARDL modeli tahmin edilerek hesaplanmaktadır. Panel ARDL modelinde p ve q gecikme uzunluklarını, i grup sırasını ve t zaman periyodunu göstermektedir. y_{it} bağımlı değişkeni, x_{it} bağımsız değişkenler vektörünü belirtmektedir. Panel ARDL yaklaşımında ikinci aşamada, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki denge ve kısa dönem katsayılarını görebilmek için (2) numaralı eşitlikte tanımlanan hata düzeltme modeli tahmin edilmektedir. Hata düzeltme modelinde ϕ_i hata düzeltme katsayısını ifade etmektedir ve y_{it} ile x_{it} arasındaki uzun dönemli ilişkiyi göstermektedir. Eğer negatif ve istatistiksel olarak anlamlı ise y_{it} ile x_{it} arasında eşbütünleşme ilişkisi olduğu çıkarımında bulunulabilmektedir (Al Mamun vd., 2013, ss. 569-570). δ_{ij}^* ve γ_{ij}^* ise sırasıyla bağımlı ve bağımsız değişkenlerin kısa dönem katsayılarını göstermektedir.

MG ve PMG tahmincileri parametre homojenliğini dikkate alması bağlamında önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bunun dışında, tahminlerde kullanılacak serilerin ikinci farkında durağan olmamak şartıyla düzey veya birinci farkında durağan olması tahmin yapılmasını engellemektedir. Bu çerçevede, ekonometrik analiz kısmında ilk aşamada serilerin durağanlığı kontrol edilmektedir. Bu amaçla panel birim kök testleri kullanılmaktadır. Panel birim kök testlerinin panel veri setlerinde oldukça sık karşılaşılan yatay kesit bağımlılığı sorununa duyarlı olduğu bilinmektedir. Bu çerçevede, ilk aşamada serilerin yatay kesit bağımlılığı sorunu taşıyıp taşımadığı test edilmektedir. Bu amaçla, Breusch ve Pagan (1980) LM_{BP} testi, Pesaran (2004) LM_{PS} (Pesaran scaled LM) testi, Baltagi vd. (2012) LM_{BC} (Bias-corrected scaled LM) testi ve Pesaran (2004) CD_{LM} testi kullanılmaktadır. Bunun ardından, yatay kesit bağımlılığı sorunu dikkate alan Pesaran'ın (2007) önerdiği ikinci nesil CADF (Cross Sectionally Augmented Dickey Fuller) birim kök testi yapılmaktadır. Durağanlık analizinin ardından eğim katsayılarının homojenliği Swamy (1970) ve Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından önerilen homojenite testleri ile araştırılmaktadır. Son aşamada panel ARDL

analizinde MG ve PMG tahmincilerinin etkinliğini ve tutarlılığını test etmek için Hausman (1978) tarafından geliştirilen belirleme testi uygulanmaktadır.

4.2 Model ve Veri Seti

İktisadi büyüme teorileri Keynesyen iktisadi görüşün ortaya çıkmasıyla birlikte gelişmeye başlamış ve günümüze kadar önemli bir değişim göstermiştir. İktisadi büyüme literatürü değerlendirildiğinde ülke üretimini etkileyebilecek birçok faktör olduğu göze çarpmaktadır. Toplam sabit sermaye yatırımları ve işgücü bunlardan en önemlileridir. Çalışmanın ekonometrik modeli bu durum dikkate alınarak oluşturulmuştur. Buna göre, modelde etkisi araştırılan ana değişkenin dışında kontrol değişkeni olarak toplam sabit sermaye yatırımı ve toplam işgücü değişkenleri yer almaktadır. (3) numaralı eşitlikte yer alan modelde lngsyih bağımlı değişkendir. Bunun dışında, lnyatırım, lnemek ve lnvergi değişkenleri bağımsız değişkenlerdir.

$$lngsyih_{it} = \beta_0 + \beta_1 lnyatırım_{it} + \beta_2 lnemek_{it} + \beta_3 lnvergi_{it} + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

Çalışmada 2001-2020 döneminde ithalata konulan vergilerin ve dolayısıyla sınırlamaların ekonomik büyüme üzerinde ortaya çıkaracağı etkinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ithalata konulan vergiler analize konu edilirken farklı bir etki ortaya çıkarabileceği düşünülerek ve Vernon'un (1966) ürün dönemleri teorisi ile List'in (1928) bebek endüstriler tezi göz önünde bulundurularak iki mal grubu dikkate alınmış ve (3) numaralı eşitlik söz konusu iki mal grubuna konulan vergiler için ayrı ayrı tahmin edilmiştir. Burada mal grubu olarak ele alınan gruplar teorik yaklaşımdan da hareketle üretim olanaklarına katkı sağlayanlar ve diğerleri şeklinde ayrılmıştır. Bu mal gruplarından ilki makine ve ulaşım ekipmanlarıdır (Invergi1). İkinci mal grubu ise nihai mal, cevher ve metallerdir (Invergi2). Söz konusu iki mal grubuna konulan vergilere ilişkin veriler UNCTAD'dan elde edilmiştir. Bağımlı değişken olan ekonomik büyümenin (lngsyih) göstergesi olarak sabit fiyatlarla ve dolar cinsinden Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla verisi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerden ilki olan toplam sabit sermaye yatırımlarına (lnyatırım) ilişkin veri de sabit fiyatlarla ve dolar cinsinden ifade edilmektedir. İkinci bağımsız değişken olan toplam işgücü (lnemek) ise ülkelerin 15 yaş üstünde işgücüne dâhil olan nüfusunu göstermektedir. lngsyih, lnyatırım ve lnemek değişkenlerine ilişkin veriler Dünya Bankası veri tabanından alınmıştır. Verilere ilişkin açıklamalar Tablo 1'de yer almaktadır. Ayrıca bütün değişkenler logaritmik olarak modele dâhil edilmiştir. Çalışmanın örnekleme verilerinin bulunabilirliğine göre 56 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke¹ dâhil edilmiştir.

Tablo 1

Değişkenler ve Açıklamaları

Değişken	Açıklama	Kaynak
lngsyih	GSYİH (sabit 2015, dolar)	Dünya Bankası
lnyatırım	Toplam sabit sermaye yatırımı (sabit 2015, dolar)	Dünya Bankası
lnemek	Toplam işgücü (15+)	Dünya Bankası
Invergi1	Makine ithalatı gümrük vergi oranı (%)	UNCTAD
Invergi2	Nihai mal, cevher ve metal ithalatı gümrük vergi oranı (%)	UNCTAD

¹ ABD, Almanya, Arnavutluk, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Bahreyn, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Çekya, Çin, Danimarka, Estonya, Filipinler, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hindistan, Hollanda, Güney Afrika, Güney Kore, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Letonya, Litvanya, Malezya, Malta, Meksika, Mısır, Norveç, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Slovakya, Slovenya, Şili, Türkiye, Ukrayna, Uruguay, Yeni Zelanda, Yunanistan.

5. Analiz Sonuçları

Tablo 2 analizde kullanılan verilere ilişkin özet istatistikleri sunmaktadır. Analizlerde kullanılan bütün verilerde 1120 gözlem sayısı kullanılmıştır. Değişkenlerde standart sapma düzeyinin düşük olması verilerin kendi içerisinde büyük bir değişim göstermediğini ifade etmektedir.

Tablo 2

Tanımlayıcı İstatistikler

	Gözlem Sayısı	Ortalama	Maksimum	Minimum	Sdt. Hata
Ingsyih	1120	11.382	13.331	9.593	0.737
Inyatırım	1120	10.726	12.668	8.984	0.731
Inemek	1120	6.877	8.900	5.202	0.692
Invergi1	1120	0.416	1.450	-2.000	0.489
Invergi2	1120	0.675	1.495	-1.154	0.257

Çalışmada kullanılacak birim kök testini seçmeden önce analizde kullanılacak serilerin tek başına yatay kesit bağımlılığı sorunu taşıyıp taşımadığı araştırılmış ve test sonuçları Tablo 3'de sunulmuştur. LM_{BP} , LM_{PS} , LM_{BC} ve CD_{LM} testlerinin tamamında bütün serilerde olasılık değerleri düşük çıkmış ve yatay kesit bağımlılığı olmadığını gösteren temel hipotez reddedilmiştir. Bu çerçevede, analizde kullanılacak serilerin tamamında yatay kesit bağımlılığı bulunduğu karar verilmiştir.

Tablo 3

Yatay Kesit Bağımlılığı Testi

	LM_{BP}	LM_{PS}	LM_{BC}	CD_{LM}
Ingsyih	23643.3 [0.000]	398.2 [0.000]	396.8 [0.000]	151.6 [0.000]
Inyatırım	18453.1 [0.000]	304.7 [0.000]	303.2 [0.000]	125.0 [0.000]
Inemek	19746.3 [0.000]	328.0 [0.000]	326.5 [0.000]	81.5 [0.000]
Invergi1	10880.6 [0.000]	168.3 [0.000]	166.8 [0.000]	64.8 [0.000]
Invergi2	14.054.4 [0.000]	225.4 [0.000]	224.0 [0.000]	71.4 [0.000]

Not: Tablo'da hesaplanan istatistiksel değerler yer almaktadır. Köşeli parantez [] içerisindeki değerler ise olasılık değerlerini göstermektedir.

Analizde kullanılacak verilerin yatay kesit bağımlılığı sorunu taşıması sebebiyle, verilerin durağanlığının araştırılmasında Pesaran'ın (2007) geliştirdiği ve yatay kesit bağımlılığı sorununa dikkate alan CADF birim kök testi kullanılmıştır. Tablo 4'te yer alan CADF birim kök testi sonuçlarına göre, Ingsyih, Inyatırım, Inemek ve Invergi1 değişkenleri hem sabitli hem de sabit+trend'li modelde birinci farkında durağandır. Invergi2 değişkeni ise hem sabitli hem de sabit+trend'li modelde düzey halde durağandır.

Tablo 4*CADF Birim Kök Testi*

	sabit				sabit+trend			
	t-bar	cv5	cv1	Olas.	t-bar	cv5	cv1	Olas.
Ingsyih	-2.376	-2.080	-2.200	0.000	-2.310	-2.590	-2.720	0.413
Δ Ingsyih	-2.553	-2.080	-2.200	0.000	-2.729	-2.590	-2.720	0.000
Inyatırım	-2.038	-2.080	-2.200	0.012	-1.946	-2.590	-2.720	0.993
Δ Inyatırım	-2.407	-2.080	-2.200	0.000	-2.716	-2.590	-2.720	0.001
Inemek	-1.989	-2.080	-2.200	0.029	-2.374	-2.590	-2.720	0.243
Δ Inemek	-2.623	-2.080	-2.200	0.000	-2.953	-2.590	-2.720	0.000
Invergi1	-1.885	-2.080	-2.200	0.128	-2.632	-2.590	-2.720	0.005
Δ Invergi1	-3.120	-2.080	-2.200	0.000	-3.764	-2.590	-2.720	0.000
Invergi2	-2.842	-2.080	-2.200	0.000	-2.584	-2.590	-2.720	0.012

Not. Tablo'da t-bar test istatistiklerini, cv5 ve cv1 ise sırasıyla %5 ve %1 güven aralığında tablo değerlerini göstermektedir.

(3) numaralı eşitlikte yer alan ekonometrik model Invergi1 ve Invergi2 değişkenleri kullanılarak ayrı ayrı tahmin edilmiştir. Bununla birlikte, ithalat vergilerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin araştırıldığı her iki model kontrol değişken olmaksızın ve yalnızca İnyatırım değişkeninin kontrol değişken olarak yer aldığı modeller aracılığıyla yeniden tahmin edilmiştir. Tahmin sonuçları Tablo 6'da yer almaktadır. Tahminlerde ilk aşamada eğim katsayılarının homojenlik durumu Swamy S (1970) ve Pesaran ve Yamagata (2008) delta testleri ile araştırılmaktadır. Her iki testin sonuçları da bütün model tahminlerinde eğim katsayılarının heterojen nitelikte olduğunu göstermektedir. Tahminlerde bu durum dikkate alınmıştır. Sonraki aşamada, panel ARDL analizinde MG ve PMG tahmincileri arasında tercih yapmak için Hausman testi gerçekleştirilmektedir. Hausman testinde temel hipotez uzun dönem katsayıları homojendir şeklinde kurulmakta ve temel hipotezin kabul edilmesi katsayıların yatay kesitler arasında değişmediği ve PMG tahmincisinin daha uygun olduğu anlamına gelmektedir. Hausman testi sonuçlarına göre, tahmin edilen bütün modeller için temel hipotez kabul edilmekte ve PMG tahmincisinin kullanılmasına karar verilmektedir.

(3) numaralı eşitlikte yer alan model Invergi1 değişkeniyle PMG yaklaşımı kullanılarak tahmin edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, Invergi1 değişkeni uzun dönemde Ingsyih değişkenini istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde etkilemektedir. Elde edilen sonuç, (1) ve (2) numaralı tahmin sonuçları ile onaylanmaktadır. İkinci aşamada, (3) numaralı eşitlik Invergi2 değişkeniyle ve PMG yaklaşımı ile tahmin edilmiştir. Tablo 5'te (6) numaralı sütunda yer alan sonuçlardan hareketle Invergi2 değişkeninin de Ingsyih değişkeni üzerinde uzun dönemde istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir etkide bulunduğu söylenebilir. Elde edilen sonuç, (4) ve (5) numaralı tahmin sonuçlarıyla da teyit edilmektedir. Bunların dışında, modellere kontrol değişken olarak eklenen İnyatırım'ın uzun dönemde Ingsyih değişkeni üzerinde pozitif yönlü bir etki ortaya çıkardığı, Inemek değişkeninin ise istatistiksel olarak anlamlı bir etki oluşturmadığı görülmektedir.

Hata düzeltme modeli tahmin sonuçlarına göre, bütün tahmin sonuçlarında hata düzeltme katsayısının (ect) negatif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuç, değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişki olduğunu ve hata düzeltme mekanizmasının çalıştığını ifade etmektedir. Kısa dönem katsayılara bakıldığında ise, (3) numaralı tahmin sonuçlarına göre Invergi1 değişkeni Ingsyih üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir

etki ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuç (1) ve (2) numaralı tahmin sonuçları tarafından da onaylanmaktadır. (6) numaralı tahmin sonuçlarına göre ise Invergi2 değişkeni lngsyih üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etki ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu sonuçlar da, (4) ve (5) numaralı tahmin sonuçlarıncı teyit edilmektedir. Uzun dönem tahminlerinde olduğu gibi, modellere kontrol değişken olarak eklenen İnyatırım bütün tahmin sonuçlarında lngsyih üzerinde pozitif bir etkiye sahipken, İnemek lngsyih üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkide bulunmamaktadır.

Tablo 5

PMG Tahmin Bulguları

Bağımlı Değişken (lngsyih)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Uzun Dönem Katsayılar						
İnyatırım		0.71 (0.05) [0.000]	0.77 (0.06) [0.000]		0.62 (0.04) [0.000]	0.69 (0.06) [0.000]
İnemek			-0.35 (0.22) [0.108]			-0.45 (0.21) [0.037]
Invergi1	-0.23 (0.04) [0.000]	-0.13 (0.03) [0.000]	-0.14 (0.03) [0.000]			
Invergi2				-0.34 (0.05) [0.000]	-0.34 (0.05) [0.000]	-0.26 (0.04) [0.000]
Kısa Dönem Katsayılar						
ect	-0.19 (0.01) [0.000]	-0.20 (0.01) [0.000]	-0.20 (0.01) [0.000]	-0.19 (0.01) [0.000]	-0.20 (0.01) [0.000]	-0.19 (0.01) [0.000]
D(İnyatırım)		0.51 (0.06) [0.000]	0.52 (0.06) [0.000]		0.50 (0.06) [0.000]	0.51 (0.06) [0.000]
D(İnemek)			0.24 (0.20) [0.219]			0.24 (0.20) [0.229]
D(Invergi1)	0.31 (0.10) [0.000]	0.29 (0.10) [0.007]	0.28 (0.10) [0.005]			
D(Invergi2)				-0.24 (0.10) [0.017]	-0.17 (0.07) [0.024]	-0.17 (0.08) [0.036]
sabit	2.22 (0.16) [0.000]	0.80 (0.05) [0.000]	1.16 (0.08) [0.000]	2.24 (0.17) [0.000]	1.00 (0.06) [0.000]	1.41 (0.12) [0.000]
Hausman Testi	0.48 [0.487]	2.95 [0.229]	1.38 [0.709]	1.25 [0.263]	1.13 [0.567]	1.84 [0.606]
Swamy S Test	71456.7 [0.000]	6699.7 [0.000]	10709.0 [0.000]	105000 [0.000]	9228.3 [0.000]	13825.5 [0.000]
Pesaran ve Yamagata (2008) Testi	27.3 [0.000]	20.7 [0.000]	25.4 [0.000]	41.7 [0.000]	20.1 [0.000]	24.2 [0.000]
	29.6 [0.000]	23.1 [0.000]	29.3 [0.000]	45.2 [0.000]	22.4 [0.000]	28.0 [0.000]

Not. Tablo'da (1) ve (4) numaralı modellerde bağımlı değişken lngsyih ve bağımsız değişken, sırasıyla, Invergi1 ve Invergi2'dir. (2) ve (5) numaralı modellerde bağımsız değişkenler arasında (1) ve (4)'e ek olarak İnyatırım eklenmiştir. (3) ve (6) numaralı modellerde ise, bağımsız değişkenler arasında (2) ve (5)'e ek olarak İnemek eklenmiştir. Tablodaki parantez (.) içindeki değerler standart hataları, köşeli parantez [.] içerisindeki değerler olasılık değerlerini göstermektedir. Pesaran ve Yamagata (2008) testinde ilk satırda Δ değerleri, ikinci satırda düzeltilmiş Δ değerleri yer almaktadır.

Çalışmanın ampirik kısmında (3) numaralı eşitlik yer alan ekonometrik model hem nihai mal, cevher ve metal ithalatı gümrük vergi oranı hem de makine ithalatı gümrük vergi oranı kullanılarak PMG yaklaşımıyla tahmin edilmiştir. Bununla birlikte, tahmin sonuçlarının sağlamlık kontrolünü yapmak amacıyla dört farklı tahmin daha gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, hem nihai mal, cevher ve metal ithalatı hem de makine ithalatı gümrük vergi oranındaki artışın ekonomik büyümeyi uzun dönemde negatif yönde etkilediği söylenebilir. Bununla birlikte, nihai mal, cevher ve metal ithalatı vergi oranındaki değişikliğin ekonomik büyüme üzerinde uzun dönemde ortaya çıkardığı negatif yönlü etki makine ithalatı gümrük vergi oranındaki artışın etkisine kıyasla daha büyüktür. Nihai mal, cevher ve metal ithalatı gümrük vergi oranındaki artışın ekonomik büyüme üzerinde kısa dönemde de negatif etkili olduğu görülmektedir. Makine ithalatı gümrük vergi oranındaki artışın ise kısa dönemde ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği görülmektedir. Diğer taraftan hem uzun dönemde hem de kısa dönemde sabit sermaye yatırımları ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkilerken toplam işgücündeki artışın istatistiksel olarak anlamlı bir etkide bulunmadığı ifade edilebilir.

6. Sonuç

Ülkeler günümüz koşullarında dış ticareti ne tam serbesti ne de tam korumacılık şartlarında yürütebilirler. Özellikle ithalat bağlamında bakıldığında tam serbestinin doğuracağı sorunlar basite indirildiğinde bile en iyi ihtimalle parasal kayba ve yerli piyasanın gelişiminde olumsuzluklara sebep olabilecektir. Uluslararası ticaret teorileri en eski ve temel yaklaşımlarında dahi servetin ülke içerisinde tutulmasına ve yerli üreticinin korunmasına işaret etmektedir. Öte yandan bebek endüstriler teorisi yeni piyasaların gelişimini korunma düzeylerine bağlamaktadır. Fakat teorik olarak korumacılık bir gereklilik gibi görünse de pratikte küresel ekonomik sistemin müdahalesine uğradığı yadsınamaz bir gerçektir. Pek çok savaş, siyasi ve parasal krizler ve ticaret görüşmeleri neticesinde uluslararası ticaretin serbestleştirilmesinin küresel refah açısından önemli olduğu inancı adeta sabitlenmiştir. Yine de literatürde görüldüğü üzere (bkz. Evenett & Fritz, 2015) bu kuralları dayatma gücü olan ülkelerin söz konusu kendi çıkarları olduğunda korumacılık bayrağını en önde taşıdıkları durumlar mevcuttur. Bu bağlamda gerek tarife gerekse tarife dışı engeller ile uygulanmaya devam edecek bazı korumacı dış ticaret politikalarının her zaman var olacağını söylemek mümkündür.

Bu çalışmada ele alınan tarife yani gümrük vergi oranları korumacı dış ticaret politikasının bir aracı olarak görülmüştür. Modelde bağımsız değişken olarak ele alınan vergi oranlarının, bağımlı değişken ekonomik büyümeye etkisini anlayabilmek adına teorik çerçevede aktarılan içsel ekonomik büyüme teorilerinden hareketle yatırım ve emek değişkenleri de modele dahil edilerek bütüncül bir yaklaşım izlenmiştir. Böylelikle hem emek hem yatırım hem de kamu politikalarını içeren bir bakış açısına ulaşılmıştır. Ayrıca ampirik modeldeki ürün gruplarına göre yapılan ayrımın da temel sebebi makinelerin bir üretim olanağı olarak görülmesi ve diğer grubun ürün dönemleri içerisinde (bkz. Vernon, 1966) daha kısa bir ömrü olduğu varsayımına (hem tüketim açısından hem de üretimde kullanılması açısından günümüz teknolojisi ile ürünlerin sürekli gelişimi ve değişimi göz önünde bulundurulduğunda) dayanmaktadır. Böylelikle farklı gruptaki ürünlere karşı uygulanan politikaların farklı sonuçları olacağı varsayımı da araştırma modeline dahil edilmiştir. Son olarak örneklem olarak ele alınan ülkelere bakıldığında da her türlü ekonomik gelişmişlik düzeyinden ülkeler görebilmek mümkündür ve bu durum örneklem içerisindeki ülkelere korunmaya muhtaç bebek endüstriler (bkz. List, 1928) olma olasılığını güçlendirmektedir.

Araştırma bulgularında görüldüğü üzere araştırma sonuçları iki ayrı şekilde yorumlanabilir. Kısa vadede bakıldığında nihai mal, cevher ve metal ithalatına getirilen ek vergilerin ekonomik büyüme üzerinde negatif etkisi olduğu görülmektedir. Bu durum küresel ticaretin giderek arttığı ve ülkelerin ithalat hacimlerinin büyüdüğü durumda ithal edilen ürünlerin üretim yoluyla ekonomik büyümeye katkı sunduğunu göstermektedir. Çünkü bu ürünlerden yapılan ithalatın vergiler ile azaldığı varsayımı üzerinde ithalata dayalı üretimde azalmalar görülebilecek ve bu GSYİH üzerinde negatif etki gösterebilecektir. Yine kısa vadede makine ithalatına eklenen vergilerin ekonomik büyüme üzerindeki etkisine bakıldığında ise olumlu bir etkiden söz etmek mümkündür. Bu noktada kısa vadede bebek endüstriler teorisinin araştırma için gözlemlendiğini söyleyebilmek mümkündür. Ülkeler makine ithalatını kısıtladıklarında içerideki benzer sektörlerin bu makineleri kendileri üretebilme potansiyeline eriştikleri söylenebilir ve bunun altında yatan sebep olarak Vernon'un (1966) teorisine dayanarak önceki makinelerin taklit edilebilme olasılığı gösterilebilir. Ancak uzun vadeye gelindiğinde ise her iki grup için de talep edilen ek vergilerin ekonomik büyüme üzerinde negatif etkisi olduğu ortaya konulmuştur. Bu noktada ise nihai ürün grubu için çıkarımlar kısa dönem ile aynı şekilde özetlenebilirken, makineler için farklı bir izaha ihtiyaç duyulmaktadır. Her ne kadar ülkeler bebek endüstrileri koruyarak bu makine üretimini koruma eğilimine girmiş olsalar da başka ülkelerde gelişen teknolojilerin gerisinde kalan taklit yeteneği sebebiyle bir teknolojik açık ortaya çıkacak ve ülkelerin kendi içerisindeki üretim verimliliği rakiplerine kıyasla düşecektir. Düşük verimlilik neticesinde gelişen ülke ekonomisi üzerinde olumsuz etkilerin görülmesi uzun vadede daha olasıdır.

Dış ticaret politikasının sadece dış ticaret açığı üzerinde etkisi olmadığı aynı zamanda ekonomik büyüme ve refah üzerinde de etkiler doğurduğu görülmektedir. Politika yapıcılarının kullanacağı dış ticaret politika araçlarını kısa ve uzun dönemli olarak iyi analiz etmeleri ve doğuracağı sonuçlara yönelik alternatif planlarını oluşturmaları gerekmektedir. Bu çalışma özelinde korumacılık politikalarının uzun dönemde ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediği görülmektedir. Ancak geçmiş çalışmalara ve gelişmiş ülkelerin adımlarına bakıldığında korumacılığa ihtiyaç duyulduğu da görülmektedir. Bu noktada politika yapıcılara düşen görev doğru ürün ve/veya ürün grupları için doğru tarife oranlarının belirlenmesi olarak tespit edilmiştir. Nitekim sektörler bazında detaylı çalışmalar yapılarak veya bilim insanlarının projeleri desteklenerek bu gibi ihtiyaçlar analiz edilebilir ve bakanlıklar aracılığıyla uygun önlemlerin alınması sağlanabilir.

TEŞEKKÜR

—

FİNANSAL DESTEK

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

ETİK

Makalenin araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlandığı beyan edilmiştir.

YAZAR KATKI BEYANI

Ahmed Yusuf Sarihan | Kavram/fikir; Tasarım; Literatür taraması; Taslağın yazımı; Son onay ve sorumluluk. Genel katkı düzeyi %50

Musa Bayır | Veri toplama/analiz; Veri/bulguların yorumu; Yönetme ve kontrol; Eleştirel inceleme; Son onay ve sorumluluk. Genel katkı düzeyi %50

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynakça

- Abboushi, S. (2010). Trade protectionism: Reasons and outcomes. *Competitiveness Review*, 20(5), 384-394. <https://doi.org/10.1108/10595421011080760>
- Al Mamun, M., Sohag, K., & Akhter, A. A. (2013). Dynamic panel analysis of the financial determinants of CSR in Bangladeshi Banking Industry. *Asian Economic and Financial Review*, 3(5), 560-578. <https://archive.aessweb.com/index.php/5002/article/view/1032>
- Allen, W. R. (1991). Mercantilism. In J. Eatwell, M. Milgate & P. Newman (Eds.), *World of Economics* (pp. 440-448). Palgrave Macmillan.
- Baltagi, B. H., Feng, Q. & Kao, C. (2012). A lagrange multiplier test for cross-sectional dependence in a fixed effects panel data model. *Journal of Econometrics*, 170(1), 164-177. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2012.04.004>
- Beceran, E., Balcı İzgi, B., & Fırat, E. (2021). Dış ticarete korumacılık ve koronavirüs salgın döneminde Türkiye'de ihracatın durumu. *Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 24-35. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usakuyg/issue/68773/1073303>
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its application to model specification in econometrics. *Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253. <https://doi.org/10.2307/2297111>
- Çütçü, İ. & Yaşar, M. (2019). Ekonomik büyüme ile dış ticaret politikaları arasındaki ilişki: Yapısal kırılmalı testlerle ekonometrik bir analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(1), 265-282. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniiibd/issue/43125/426881>
- Demir, R. A., & Kurt, A. S. (2020). Dış ticarete korumacılık ve ülkelerin gelişmişlik düzeyine etkileri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 47, 381-399. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-08-47-01>
- Ecer, K., Güner, O., & Çetin, M. (2021). Avrupa yeşil mutabakatı ve türkiye ekonomisinin uyum politikaları. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 125-144. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iicder/issue/65542/982353>
- Egbunike, F. C., Emudainohwo, O. B., & Gunardi, A. (2018). Tax revenue and economic growth: a study of Nigeria and Ghana. *Signifikan: Jurnal Ilmu Ekonomi*, 7(2), 213-220. <http://dx.doi.org/10.15408/sjie.v7i2.7341>
- Evenett, S. J., & Fritz, J. (2015). *The tide turns? trade protectionism and slowing global growth* (The 18th GTA Report). <https://www.globaltradealert.org/reports/download/21>
- Gashenko, I. V., Orobinskaya, I. V., Zima, Y. S., & Makarenko, T. V. (2021). The contribution of taxation reformation to the provision of new quality of economic growth: Russia vs. China. *International Journal for Quality Research*, 16(2), 353-374. <https://doi.org/10.24874/IJQR16.02-03>
- Ghodsı, M., Grübler, J., Reiter, O., & Stehrer, R. (2017). *The evolution of non-tariff measures and their diverse effects on trade* (Wiiw Research Report No. 419). <https://wiiw.ac.at/the-evolution-of-non-tariff-measures-and-their-diverse-effects-on-trade-p-4213.html>
- Gökpinar, S. (2022). Covid-19 pandemisinin ABD ekonomisine yansımaları ve küresel ekonomik güçlükler. *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, 7(1), 107-132. <https://doi.org/10.25229/beta.1115611>
- Gregori, T. (2021). Protectionism and international trade: A long-run view. *International Economics*, 165, 1-13.
- Hamilton, A. (1790). Report on Manufactures. Digitat Version: 2022. 07 Kasım 2022'de erişim adresi, https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/282244/mod_resource/content/1/Aula%2011%20-%20Hamilton.pdf
- Hausman, J. A. (1978). Specification tests in econometrics. *Econometrica*, 46(6), 1251-1271. <https://doi.org/10.2307/1913827>
- Heckscher, E. (1919). The effect of foreign trade on the distribution of income. In *American Economic Association, Readings in the Theory of International Trade*. Philadelphia: Blakiston, 1949, 272-300.
- Hillberry, R., & Hummels, D. (2013). Trade elasticity parameters for a computable general equilibrium model. In P. B. Dixon & D. W. Jorgenson (Eds.), *Handbook of Computable General Equilibrium Modeling, Vol. 1*. (pp. 1213-1269). Elsevier.
- Kee, H. L., Neagu, C., & Nicita, A. (2013). Is protectionism on the rise? Assessing national trade policies during the crisis of 2008. *Rev. Econ. Stat.* 95(1), 342-346. https://doi.org/10.1162/REST_a_00241
- Keşap, D., & Sandalcılar, A. R. (2021). Dış ticarete serbestleştirici ve korumacı politikaların ekonomik büyümeye etkisi: panel veri analizi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 257-287. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilgisosyal/issue/65975/961500>
- Lewer, J. J. & Berg, H. V. den. (2003). How large is international trade's effect on economic growth, *Journal of Economic Surveys*, 17(3), 363-396. <https://doi.org/10.1111/1467-6419.00198>
- List, F. (1928). *Schriften - Reden - Briefe*, 5. cilt (1831-1844 yılları arasındaki çalışmalarından derlenmiştir). E. Salin, A. Sommer & O. Stühler (Der.). Berlin.
- Kibritçioğlu, A. (1996). Friedrich List'in bebek endüstriler tezi. İçinde A. Kibritçioğlu, *Uluslararası (makro) iktisat* (ss. 49-83). Ankara.
- Nazlıoğlu, Ş. (2011). Tarımsal fiyatlarda hedefi aşma hipotezi: Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için panel ARDL analizi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 48(556), 67-79. http://www.ekonomikyorumlar.com.tr/files/articles/152820005336_6.pdf
- Ohlin, B. G. (1933). *Interregional and International Trade*. Harvard University Press.

- Öcal, O., & Uygur, K. (2022). Ticaret savaşlarının Avrupa Birliği bağlamında Türkiye ekonomisine etkileri. İçinde O. Öcal & K. Uygur, *Dış ticarete güncel tartışmalar* (ss. 55-72). Çizgi Kitabevi.
- Özay, N. (2015). Uluslararası ticarete korumacılık ve Türkiye'de uygulanan koruma önlemleri. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 1(5), 23-33.
- Pesaran, M. H. (2004). *General diagnostic test for cross section dependence in panels* (Working Paper). University of Cambridge & USC.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22, 265-312. <https://doi.org/10.1002/jae.951>
- Pesaran, M. H., & Smith, R. P. (1995). Estimating long-run relationships from dynamic heterogeneous panels, *Journal of Econometrics*, 68, 79-113. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01644-F](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01644-F)
- Pesaran, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2007.05.010>
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. P. (1999). Pooled mean group estimation of dynamic heterogeneous panels. *Journal of the American Statistical Association*, 94(446), 621-634. <https://doi.org/10.1080/01621459.1999.10474156>
- Ricardo, D. (1821). *On the principles of political economy*. London: J. Murray'den 3. Baskı Batoche Books, Kitchener, 2001.
- Roeger, W., & Welfens, P. J. (2022). The macroeconomic effects of import tariffs in a model with multinational firms and foreign direct investment. *International Economics and Economic Policy*, 19(2), 245-266. <https://doi.org/10.1007/s10368-022-00538-5>
- Sachs, J. D., & Warner, A. (1995). Economic reform and the process of global integration. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1995(1), 1-118.
- Sağlam Liman, Y. & Erataş Sönmez, F. (2022). Ticaret savaşlarının dünya ekonomisi üzerindeki etkileri: Ampirik bir analiz. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30. Yıl Özel Sayısı, 123-140. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1085363>
- Siddika, R., & Ahmad, S. (2022). Trade liberalization and economic growth: A cross-country study using updated Sachs-Warner Index. *Asian Journal of Economic Modelling*, 10(3), 216-225. <https://doi.org/10.55493/5009.v10i3.4581>
- Smith, A. (1948). *Milletlerin zenginliği: Cilt 2* (H. Derin, Çev.). Milli Eğitim Basımevi. (Orijinal Çalışmanın Yayınlanma Tarihi 1776).
- Swamy, P. A. V. B. (1970). Efficient inference in a random coefficient regression model. *Econometrica*, 38(2), 311-323. <https://doi.org/10.2307/1913012>
- Vernon, R. (1966). International investment and international trade in the product cycle. *The Quarterly Journal of Economics*, 80(2), 190-207. <https://doi.org/10.2307/1880689>
- WTO. (2022). *Intellectual property: Protection and enforcement*. World Trade Organization. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm

Extended Abstract

International trade is being tried to be made more liberal through agreements and organizations to which many states are parties and members at the global level. Efforts to integrate goods and services markets as if there are no state borders can be seen in different economic integrations. On the other hand, liberalization of foreign trade policies often does not serve the interests of countries and it is observed that protectionist measures are frequently applied. Although international trade organizations do not approve of these interventions, it would be correct to say that states basically aim to increase their own welfare by using protectionist policies.

Protectionism in foreign trade does not always refer to policies used through taxes. Periods of crisis also lead states to restrict exports, prohibit imports, or impose quotas and embargoes on goods and countries. These policy instruments, classified as non-tariff barriers, are not recommended by international economic organizations and the global trading system, and even lead to exclusion from trade for their practitioners (except for political events that threaten global peace). Although countries are free to determine their own foreign trade policies, the rules expected to be followed within the system can be binding at some points. On the other hand, in terms of preventing trade, tariffs draw attention as a protective policy tool where more flexible decisions can be made. Of course, it is possible to gain privileges in terms of tariffs with bilateral or multilateral agreements, but in terms of the general tariffs applied, countries decide for themselves which goods will enter their borders with which tax rates. As a matter of fact, one of the most important goals of foreign trade policies is to generate income for the treasury, while another is to protect the national industry from foreign competition. Therefore, it would be theoretically possible to say that the implemented tariffs will be effective as a protectionist measure. However, it should not be overlooked that the principle of reciprocity is also applicable in trade.

When the theoretical foundations mentioned in the study are brought together and evaluated, it can be said that economic growth is based on too many variables, since almost all countries in the global system are open to

foreign markets. In addition, as a result of the global system, manufacturers try to sell their products in a global competitive environment. This situation prevents countries from fully implementing free foreign trade policies and causes protectionist policies to be put into effect from time to time. Therefore, in today's conditions, where information is one of the most important inputs, it is considered normal for countries to tend towards economic growth, especially by protecting their knowledge-based entrepreneurs. In this context, it was found appropriate that the econometric model to be established in the research should include variables such as import taxes, investment, and labor.

According to the results of the analysis, it can be said that the increase in the customs tax rate on both final products, ore and metal imports and machinery imports affects the economic growth negatively in the long run. On the other hand, the long-term negative effect of the change in the final products, ore and metal import tax rate on economic growth is greater than the effect of the increase in the machinery import customs tax rate. It is observed that the long-term effect of the increase in the customs tax rate on final products, ore and metal imports on economic growth is also valid in the short-term. It is seen that the increase in the customs tax rate on machinery imports affects the economic growth in the same direction in the short term. On the other hand, it can be stated that while fixed capital investments affect economic growth positively both in the long run and in the short run, the increase in the total labor force does not have a statistically significant effect.

It is seen that foreign trade policy not only has an effect on the foreign trade deficit, but also has effects on economic growth and welfare. Policy makers need to analyze the foreign trade policy tools they will use, both in the short and long term, and to create alternative plans for the results. In this study, it is seen that protectionist policies negatively affect economic growth in the long run. However, when we look at the past studies and the steps of developed countries, it is seen that there is a need for protectionism. At this point, the duty of policy makers has been determined as determining the right tariff rates for the right product and/or product groups. As a matter of fact, such needs can be analyzed by carrying out detailed studies on the basis of sectors or by supporting the projects of scientists and appropriate measures can be taken through ministries.